

Pollenallergia karácsonyra

Dr. Magyar Donát

Országos Közegészségügyi Intézet, Levegőhigiéniai és Aerobiológiai Osztály

Időről-időre új allergén növények bukkannak fel környezetünkben¹. Ezek mögött szinte minden esetben emberi tevékenység húzódik meg: invazív gyomok magvainak behurcolása (pl. parlagfű), tájidegen fajok telepítése, vagy pedig tudományos ténykedés: genetikailag módosított egyedek, hibridek előállítás.

Az elmúlt pár évben egy újabb allergén jelent meg a választékban: a lándzsáslevelű éger (*Alnus x spaethii*)^{2,3}. Ez a fa emberi beavatkozás következtében jött létre, a kaukázusi (*A. subcordata*) és a japán (*A. japonica*) éger keresztezéséből. Jó várostűrő képessége miatt egyre többfelé ültetik. E hibrid barkái hosszabbak és több pollent termelnek, mint az természetes eredetű rokonainál tapasztalható. Egy száztagú, 10-15 méter magas fasor esetében a pollenhozam évente a 10 000 kilogrammot is elérheti. Ezen felül az általa termelt pollen erősen allergén. Az égerpollen fő allergénje, az rAln g1 ellen termelődött IgE 1986-ban még egyáltalán nem fordult elő a svájci Grabs és Buchs városokban élő iskolás gyermekek vérében, míg 2006-ban már a vérminták 10,9%-ában kimutatható volt. E megnövekedett prevalencia egyik más pollenadó fafaj esetében sem fordult elő. A virágzása ráadásul hosszabb és két hónappal korábban kezdődik, mint az őshonos égerfajok esetében: éppen karácsonykor. Még viszonylag alacsony, 5°C-os napi átlaghőmérséklet mellett is magas (70 pollen/m³) pollenkoncentráció mérhető, sőt a pollenszórás fagypont alatti hőmérsékleten is folytatja a hóborította fa. A pollenallergiások számára rendszerint megnyugvást jelentő téli időszakban meginduló virágzás oka a hibrid kaukázusi és japán elődök génállományában rejtőzhet⁴. Nemrég Bécsben is felfigyeltek e fahibrid jelenlétére és rendellenes pollenszórá-

sára⁵. Magyarországon a lándzsáslevelű éger több faiskola kínálatában is megtalálható. Egy gyógyfürdőjéről híres magyar városban egész fasort telepítettek belőle. Svájci hatóságok e fa káros hatását felismerve, egész városi fasorok azonnali kivágását rendelték el.

1. kép: Új allergén, a lándzsáslevelű éger (*Alnus x spaethii*) (Forrás: Internet)

2. kép: A lándzsáslevelű éger (*Alnus x spaethii*) levelei (Forrás: Internet)

3. kép: A lándzsáslevelű éger (*Alnus x spaethii*) barkás virágzata (Forrás: Internet)

Hazánkban az allergén fajok telepítése egyelőre nem ütközik jogszabályba, ezért csupán elvétve találkozhatunk jó gyakorlattal, amikor egyik-másik önkormányzat helyi rendeletet ad ki erre vonatkozóan. Az ültetendő fajokra vonatkozóan több országban ajánlások jelentek meg, amelyekben a faj- és fajtaválasztékot tüntetik fel, megjelölve az allergiások számára javallt és ellenjavallt növényeket. Ilyen állásfoglalás hazánkban is készült⁶.

Fontos cél, hogy az allergén fajok betelepítését, elterjesztését időben megakadályozzuk. Erre is akad jó példa. A Leyland ciprus (*X Cupressocyparis leylandii*) „Leighton Green” fajtája erősen allergén pollentermelő. E fajta szaporítását, forgalmazását és importját – egészségügyi szakemberek javaslatát figyelembe véve – az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet nem engedélyezte. Másrészről a tévesen allergénnek gondolt „vattázó” nyárfák kivágása széles körben elterjedt. A zöldfelületek kialakítása során az allergén pollenadó fajok visszaszorítása elsősorban kórházak, óvodák, iskolák és gyógyhelyek, valamint allergiás betegek lakóhelyének közelében igen fontos. Meglévő, többéves fák kivágása nem javasolt, azonban új parkok, fasorok kialakításánál, meglévő zöldfelületek felújításánál a tudatos tervezést új szempontként be kell vezetni. Már meglévő fák kivágása, cseréje csak szakorvos által igazolt allergia esetén, a beteg közvetlen lakókörnyezetében indokolt. ■

Irodalom

1. Mányoki G, Kajtor-Apatini D, Udvardy O, Magyar D. Új allergén – a komlógyertyán. *Ameqa* 2016; 23(3): 17-20.
2. Gassner M, Gehrig R, Schmid-Grendelmeier P. Hay fever as a christmas gift. *N Engl J Med* 2013; 368: 393-394.
3. Gassner M, Gehrig R, Schmid-Grendelmeier P. Alder pollen of *Alnus spaethii* at christmas: from epidemiology of molecular allergens to the political solution. *ClinTransl Allergy* 2014; 4 (Suppl 2): P36.
4. Bergmann K-C, Ring J (Editors) 2014: History of Allergy. Chemical Immunology and Allergy, Vol. 100
5. Bastl K, Kmenta M, Berger U. Unusually early flowering of alder in Vienna: first report of *Alnus x spaethii* in Austria, combined LM and SEM study of alder species and impact on pollen allergy sufferers. *Aerobiologia* 2015; 31: 515-524.
6. http://oki.antsz.hu/files/dokumentumtar/Allergen_fajok_listaja.pdf